

MD 2004, mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare și Sfânt, 162, tel. 022 20 45 87, e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

11.07.2024 Nr. 04-10/1962

La nr. 05-09/15 din 04.06.2024

Direcția politici în domeniul
protecției aerului atmosferic,
Ministerul Mediului

DECIZIA PRIVIND EVALUAREA PREALABILĂ

pentru documentul „Programul de suprimare eșalonată a hidrofluorcarburilor până în anul 2045 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia în anii 2024-2028 (Etapa I de suprimare)”

Urmare a examinării solicitării nr. 05-09/15 din 04.06.2024 privind determinarea necesității efectuării evaluării strategice de mediu (evaluarea prealabilă) pentru documentul „Programul de suprimare eșalonată a hidrofluorcarburilor până în anul 2045 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia în anii 2024-2028 (Etapa I de suprimare)”, în temeiul art. 5 alin. (3) al Legii nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu, comunicăm următoarele.

Potrivit art. 5 alin. (2¹) din Legea nr. 11/2017, informația privind determinarea necesității efectuării evaluării strategice de mediu pentru documentul „Programul de suprimare eșalonată a hidrofluorcarburilor până în anul 2045 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia în anii 2024-2028 (Etapa I de suprimare)” a fost publicată pentru consultare pe pagina web oficială a Ministerului Mediului la secțiunea destinată special pentru această procedură la link-ul: <https://mediu.gov.md/ro/content/consultarea-proiectului-planului-programului> și prin scrisoarea nr. 04-08/1596 din 10.06.2024 transmisă pentru avizare autorităților publice interesate (Ministerul Energiei, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția de Mediu) și din domeniul sănătății (Ministerul Sănătății). În rezultatul consultărilor, nu au fost primite comentarii și propuneri din partea publicului interesat și a instituțiilor relevante.

În rezultatul examinării și verificării informației prezentate, aplicând criteriile de determinare a necesității efectuării evaluării strategice de mediu pentru documentele de politici și planificare din anexa nr. 1 la Legea nr. 11/2017 și urmare a consultării informației cu autoritățile publice interesate (Ministerul Sănătății, Ministerul Energiei, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Agriculturii și Industriei

Alimentare, Agenția de Mediu) și cu publicul interesat, Ministerul Mediului decide că „**Programul de suprimare eșalonată a hidrofluorcarburilor până în anul 2045 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia în anii 2024-2028 (Etapa I de suprimare)**” nu va avea efecte semnificative asupra mediului și sănătății populației și nu necesită a fi supus evaluării strategice de mediu.

Motivele care au stat la baza prezentei decizii sunt următoarele:

Programul de suprimare eșalonată a hidrofluorcarburilor pentru perioada 2024 – 2045 (în continuare - Programul HFC) este un document de politici pe termen lung care stabilește obiective și măsuri naționale pentru reducerea consumului de hidrofluorcarburi cu 80% până în anul 2045, în conformitate cu prevederile anexei F a Protocolului privind substanțele care distrug stratul de ozon (Protocolul de la Montreal, 1987).

Scopul elaborării Programului constă în dezvoltarea unui cadru de politici care va contribui la realizarea angajamentelor asumate de către Republica Moldova față de Protocolul de la Montreal referitor la substanțele care distrug stratul de ozon, precum și atingerea obiectivelor de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră asumate în conformitate cu Acordul de la Paris privind schimbările climatice, ratificat de către Republica Moldova prin Legea nr. 78/2017.

Obiectivul general al Programului urmărește reducerea cu 80% către anul 2045 a consumului de hidrofluorcarburi, enumerate în anexa F la Protocolul de la Montreal, comparativ cu nivelul de bază.

Activitățile prevăzute în *Programul HFC* se axează pe reducerea poluării aerului, integrarea principiilor de dezvoltare durabilă, dezvoltarea economică verde, prevenirea schimbărilor climatice, promovarea tehnologiilor prietenoase mediului în sectoarele economiei naționale.

Inițial, Protocolul de la Montreal prevedea reducerea treptată și scoaterea din consum doar a substanțelor care distrug stratul de ozon. Ulterior, lista substanțelor controlate a fost extinsă prin amendamentele de la Londra, Copenhaga, Montreal, Beijing și Kigali. Astfel, prin Amendamentul de la Kigali, ratificat prin Hotărârea Guvernului nr. 326/2023, pe lângă substanțele chimice care diminuează stratul de ozon, în domeniul de reglementare al Protocolului au fost incluse substanțele ce provoacă încălzirea globală. Amendamentul de la Kigali constituie un aport important la punerea în aplicare a Acordului Climatic de la Paris, în ceea ce privește obiectivul acestuia de a menține creșterea temperaturii mondiale cu mult sub 2°C peste nivelurile preindustriale.

Măsurile incluse în *Programul de suprimare eșalonată a hidrofluorcarburilor până în anul 2045 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia în anii 2024-2028* vor contribui la realizarea obiectivului de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, stabilit în Acordul Climatic de la Paris.

Planul de acțiuni pentru implementarea Programului cuprinde o perioadă de cinci ani (2024-2028) și constituie etapa I de suprimare eșalonată a HFC din cele cinci etape planificate, descrise în continuare.

Republica Moldova, clasificată conform Protocolului de la Montreal în grupul 1 al țărilor în curs de dezvoltare, are următorul orar de suprimare a HFC:

- *etapa I:* (2024-2028) – se va axa pe înghețarea consumului de substanțe chimice, incluse în anexa F la Protocolul de la Montreal, la nivelul consumului de bază (media anilor 2020, 2021, 2022 + 65% din nivelul de bază (producția/consumul) de HCFC);

- *etapa a II-a:* (2029-2034) – se va axa pe reducerea cu 10% a consumului de substanțe incluse în anexa F la Protocolul de la Montreal;

- *etapa a III-a:* (2035-2039) – se va axa pe reducerea cu 30% a consumului de substanțe incluse în anexa F la Protocolul de la Montreal;

- *etapa a IV-a:* (2040-2044) – se va axa pe reducerea cu 50% a consumului de substanțe incluse în anexa F la Protocolul de la Montreal;

- *etapa a V-a:* 2045 și ulterior – se va axa pe reducerea cu 80% a consumului de substanțe incluse în anexa F la Protocolul de la Montreal prin continuarea activităților inițiate în cadrul etapelor precedente.

Substanțele reglementate de Protocolul de la Montreal se utilizează în principal în sectorul refrigerare și aer condiționat (RAC). În țara noastră hidrofluorcarburi sau amestecuri care conțin asemenea substanță nu se produc, întreaga cantitate utilizată în domeniul RAC provine din import. În Republica Moldova, cele mai des utilizate hidrofluorcarburi și amestecuri ale acestora sunt R-134A, R-404A, R-407C, R-410A și R-507C.

Pentru atingerea obiectivului stabilit, Programul va include obiective specifice, care vor cuprinde acțiuni tehnice, de informare, de conștientizare a publicului, activități ce vizează perfecționarea cadrului normativ, precum și măsuri economice. Aceste măsuri vor asigura modernizarea echipamentelor frigorifice și de condiționare a aerului existente, care funcționează pe bază de HFC-uri și ajustarea acestora prin re tehnologizare pentru a funcționa pe baza agenților frigorifici alternativi de generație nouă, inclusiv pe agenți frigorifici naturali.

Măsurile care vor contribui la atingerea obiectivelor stabilite sunt incluse în *Planul de acțiuni pentru implementarea Programului HFC în anii 2024-2028* - etapa I de suprimare. Etapa respectivă se va axa pe înghețarea consumului de HFC-uri la nivelul consumului de bază (media anilor 2020, 2021, 2022 + 65% din nivelul de bază (producția/consumul) de HCFC).

Nivelul de bază - 511825,1 tone CO₂ echivalent - a fost estimat în conformitate cu Mecanismul de alocare a contingentelor anuale pentru introducerea pe piață a HFC-urilor, prevăzut în Anexa nr. 5 la Legea nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră, luându-se în calcul consumul total de HFC în Republica Moldova pe parcursul anilor 2020-2022.

Reieșind din nivelul de bază calculat, *Programul HFC* stabilește cantitatea de HFC permisă pentru import în țară, pentru fiecare an. Ulterior, *Comisia de repartizare a contingentelor anuale pentru importul hidroclorofluorocarburilor și hidrofluorocarburilor* alocă agenților economici contingentele de import, conform procedurii stabilite.

Perioada de implementare a Programului (2024-2045) reiese din prevederile internaționale de suprimare a HFC-urilor, prevăzute de Protocolul de la Montreal, care stabilește că țările-părți își asumă angajamentul de reducere până în anul 2045 a

consumului de HFC-uri cu 80% față de nivelul de bază, în conformitate cu orarul stabilit în Amendamentul de la Kigali al Protocolului de la Montreal.

Planul de acțiuni 2024-2028 prevede activități ce țin de:

1. Stabilirea contingentelor anuale de import a HFC-urilor;
2. Consolidarea capacității Serviciului Vamal, instruirea teoretică și practică a funcționarilor vamali;
3. Armonizarea cadrului normativ național cu legislația Uniunii Europene în vederea asigurării procesului de suprimare eşalonată a HFC-urilor enumerate în anexa F la Protocolul de la Montreal;
4. Consolidarea sistemului HFC RRR (recuperare/reciclare/regenerare) și aplicarea bunelor practici și proceduri de refrigerare în sectorul serviciilor RAC;
5. Suport tehnologic pentru sectorul RAC, instituțiilor publice și centrelor de învățământ tehnic;
6. Dezvoltarea și implementarea unui program demonstrativ de noi tehnologii privind agenții frigorificali naturali în sectoarele RAC.

De asemenea, *Planul de acțiuni* include măsuri privind reutilizarea echipamentelor frigorifice și de climatizare a aerului care funcționează pe bază de HFC cu echipamente ce utilizează agenți frigorificali alternativi, inclusiv freoni naturali (hidrocarburi: propan; izobutan; ciclo-; izopentan; H₂O, NH₃, aer, heliu și CO₂).

În sensul celor menționate, specificăm că implementarea activităților prevăzute în *Program* și în *Planul de acțiuni* va avea un impact pozitiv asupra mediului, dat fiind faptul că măsurile se vor axa pe suprimarea eşalonată a HFC-urilor, contribuind la îmbunătățirea calității mediului, în special a aerului, care este expus riscului aferent manipulării în condiții nesigure a echipamentului și utilajului ce conține HFC. Scurgeri accidentale de hidrofluorcarburi în aerul atmosferic au loc în timpul efectuării lucrărilor de deservire tehnică a instalațiilor frigorifice și de condiționare a aerului. Organizarea cursurilor de instruire a specialiștilor frigotehniști, prevăzută în *Planul de acțiuni*, va asigura desfășurarea în condiții de siguranță a activităților în acest domeniu, contribuind la protecția mediului înconjurător. Activitățile de informare și conștientizare cu privire la impactul gazelor fluorurate cu efect de seră au drept scop sensibilizarea utilizatorilor privind manipularea cu prudență a echipamentelor ce conțin HFC în vederea prevenirii poluării aerului atmosferic cu substanțe cu potențial de încălzire globală ridicat.

Necesitatea suprimării treptate a HFC-urilor reiese din faptul că aceste substanțe, fiind gaze cu puternic efect de seră, au un impact substanțial asupra mediului, contribuind la accelerarea fenomenului de încălzire globală. Republica Moldova este o țară extrem de vulnerabilă la impacturile adverse ale schimbării climei, costurile socio-economice asociate acestui fenomen sunt semnificative și vor fi în continuă creștere. Astfel, scoaterea din uz a acestor substanțe va avea efecte benefice atât asupra mediului, cât și a sănătății populației.

Tipurile de proiecte/acțiuni incluse în proiectul Programului și Planului de acțiuni nu fac parte din categoria celor stabilite în anexa nr. 2 la Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, pentru care este de așteptat să fie necesară evaluarea impactului asupra mediului.

Decizia de evaluare prealabilă se emite cu următoarele condiții:

1. Respectarea prevederilor cadrului normativ național și internațional în procesul de definitivare a proiectului **„Programul de suprimare eşalonată a hidrofluorcarburilor până în anul 2045 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia în anii 2024-2028 (Etapa I de suprimare)”**.
2. Notificarea autorității competente pentru protecția mediului (Ministerul Mediului, Direcția politici de prevenire a poluării), dacă intervin modificări sau extindere a măsurilor sau acțiunilor prezentate în informația asupra doului **„Programul de suprimare eşalonată a hidrofluorcarburilor până în anul 2045 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia în anii 2024-2028 (Etapa I de suprimare)”**, inclusiv includerea unor activități care cad sub incidența anexelor nr. 1 și nr. 2 la Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului.

Prezentul aviz este valabil de la data emiterii, pe toată perioada de valabilitate a **„Programului de suprimare eşalonată a hidrofluorcarburilor până în anul 2045 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia în anii 2024-2028 (Etapa I de suprimare)”** dacă nu intervin modificări ale acestuia.

Prezentul aviz reprezintă un act administrativ, iar nerespectarea condițiilor acestuia constituie temeiul unei acțiuni în justiție în ordinea procedurală de contestare a actelor administrative stabilită în Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

Ministru

Sergiu LAZARENCO